

L'ESTATUT: A QUOI FAIRE?

Ha plogut molt d'ençà que les constitucions imposaven *l'obligació* d'estimar el país. Evidentment, els pares constituents van veure que imposar obligacions afectives podia acabar amb ciutadans pastura de psiquiatres i psicòlegs (Argentina n'és tota una potència). No obstant, una complexa sèrie de lligams socials –també afectius–, impulsen els homes a dotar-se d'una norma que els permeti aixoplugar-s'hi amb cert reconeixement col·lectiu.

Diverses teories de l'Estat s'ocupen dels mecanismes mitjançant els quals els individus cedim part de l'àmbit de llibertat en favor del grup –Estat, poble, nació,...-. S'arriba així al concepte d'autodeterminació defensat per l'economista i escriptor José Luís Sampedro, senador per designació real en les Corts Constituents: *Si s'accepta el dret individual de les persones a autodeterminar-se, cal acceptar el mateix dret d'autodeterminació per un grup o col·lectiu d'aquestes persones*. El Sr. Sampedro no va triomfar en la inclusió de l'autodeterminació en l'actual Constitució Espanyola, però el sil·logisme és clar.

La clau de volta rau precisament en la cessió individual de cadascú envers la comunitat i el seu govern, i això s'ha de respectar per qui l'exerceix d'una manera escrupolosa. En altres paraules: **el millor Estatut fóra aquell que garantís la protecció dels drets i llibertats dels ciutadans malgrat el poder s'exercís per part d'aquells més estúpids o corruptes.**

L'Estatut és bo, però no és garantia suficient de res. És bo, i serà millor, en tant atorgui una major llibertat a la societat catalana –i als seus individus– per decidir el seu futur i el marc de la seva convivència, seguint els principis d'intervenció mínima i de subsidiarietat. Traduint: Més sobirania. I malgrat això, continuarà sense ser garantia suficient de res.

La definició clàssica de sobirania, *el poder absolut i perpetu d'una república*, continua sent vàlida, necessària...i perillosa. El Molt Honorable Ernest Benach, va utilitzar gràficament i encertada l'analogia de l'Estatut com un obrellaunes: el que interessa és a dins, però sense l'eina adequada no es pot obrir. Malgrat tot perquè la cosa rutlli falta un element fonamental: la **voluntat política** de tots aquells amb responsabilitat de govern. Amb un obrellaunes hom pot accedir a un contingut deliciós, fins i tot salvar-se de morir de gana..., o pot cometre un assassinat horrible i dels que esquitxen.

Per exemple, un altre dels elements fonamentals per l'existència d'una comunitat política: **el territori** sobre el qual s'exerceix aquest autogovern. En la darrera etapa *d'autogovern* a Catalunya, i gairebé amb plenes competències en la seva gestió, és quan més s'ha maltractat el territori, consentint desgavells insostenibles que avui arriben a graus de paroxisme. (veure l'article *Alcaldes y promoción inmobiliaria*, La Vanguardia 11/08/2005). **Com més competències –sobirania– s'ha donat als municipis, alguns s'han encomanat a les desfetes més irracionals i destructives del territori (i de retruc de la seva identitat).**

La riquesa social i cultural de Catalunya prové de la seva diversitat paisatgística i de les petites comunitats/pobles que en formen part. En italià una sola paraula indica poble, comarca, nació i Estat: *paese*. Aquí, amb quasi totals competències sobre el tema, venent el valor afegit d'un **fet diferencial** per autogovernar-nos, de moment **sembla que dediquem tots els esforços a homogeneïtzar** paisatges i pobles, cada vegada més semblants a una franquícia de *Il Caffè di Roma*, a base de polígons industrials, adossats, *resorts* i centres comercials (hi hagi els habitants que hi hagi, sigui com sigui el poble). I el més greu: vulguin o no els ciutadans, vagi o no al programa electoral. N'hi ha prou amb quatre anys de govern per realitzar canvis que en duraran quatre-cents. I carregar-nos per sempre el *paese*.

Definitivament, amb l'Estatut d'abans o el d'ara, podem arribar a ser una nació digne de parc temàtic de la Disney (això sí, amb plenes competències). Caldrà anar amb molta cura amb l'obrellaunes.

Mas de la Torre, 27 de setembre de 2005

Salvador Mestre Gispert

Plataforma El Freixe

www.elfreixe.org

* Publicat a *L'Om, Revista de Riudoms*. Setembre de 2006